

досвіду високої цінності, проте необхідна стратегічна модернізація – зокрема цифрова трансформація, впровадження сервіс-дизайну та розвиток концептуального сторітелінгу в туризмі.

Список використаних джерел

1. Бірюкова Ю., Чопко Н., Юринець З. Діяльність туристичних підприємств в умовах змін та інноваційного розвитку. *Економіка та суспільство*. 2024. Вип. 66. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-66-41>
 2. Демко В. С., Свиноус І. В. Макроекономічний аналіз туристичного потенціалу України в міжнародному співробітництві. *Збірник наукових праць Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2023. № 3(49).
 3. Конкурентоспроможність підприємництва в умовах інноваційно-інвестиційної модернізації економіки / М. П. Денисенко, З. В. Юринец, Р. В. Юринец, М. О. Кохан. *Економіка та держава*. 2020. № 4. С. 19-24.
- Pine B. J., Gilmore, J. H. The Experience Economy: Competing for Customer Time, Attention, and Money. Boston: Harvard Business Review Press. URL: https://archive.org/details/experienceeconom0000pine_e8a2?utm_source=chatgpt.com (дата звернення 27.04.2025).

Науковий керівник: Демко В. С. к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

ІНВЕСТИЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМНИЦТВА В РЕГІОНІ

Ціль сталого розвитку №9: Інновації та інфраструктура

Головіна Є.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

У сучасній економіці підприємства відіграють ключову роль, оскільки саме вони є основним драйвером економічного та соціального розвитку. Їхня головна мета полягає в досягненні ефективних економічних результатів та соціальних цілей. Однак в умовах ринкової конкуренції підприємства змушені забезпечувати високий рівень конкурентоспроможності, що можливо лише за умови виробництва якісної продукції та надання сучасних послуг. Для цього необхідно активно впроваджувати інноваційні технології, використовувати "ноу-хау" та досягнення науково-технічного прогресу. Цей процес вимагає значних інвестицій, що робить інвестиційно-інноваційну діяльність основним чинником розвитку підприємств. Для України особливо важливим є активізація інноваційної та інвестиційної діяльності як на рівні окремих підприємств, так і на регіональному рівні, з урахуванням специфіки наукового та промислового потенціалу кожного регіону [1].

За даними Державного комітету статистики України обсяг інвестицій до 2020 року зростав. Суттєве скорочення в 2020 році вже відбулося через пандемію COVID-19 (-24,6% відносно 2019 року). У 2023 році капітальні інвестиції зросли до 627,3 млрд грн, що на 53% більше, ніж у 2022 році (409,7 млрд грн). Частка інвестицій у матеріальні активи стабільно висока (95% загальних капітальних інвестицій). Інвестиції в нематеріальні активи (права, патенти, ліцензії тощо) у 2023 році склали 30,8 млрд грн, що на 49% більше, ніж у 2022 році (20,6 млрд грн), однак рівень 2021 року (31,1 млрд грн) ще не відновлено [2].

В цілому можна стверджувати: основний обсяг інвестицій йде у реальний сектор (інфраструктура, виробництво); інвестиції у патенти та права зростають, але повільніше, що може свідчити про слабке стимулювання інновацій; ризики – потенційні загрози для подальшого зростання: війна, макроекономічна нестабільність, доступність фінансування.

У 2023 році у більшості областей Південного регіону спостерігається зростання обсягу капіталовкладень порівняно з 2022 роком, але воно залишається набагато нижчим, ніж у 2021 році. Це може свідчити про початок стабілізації економіки та повернення інвестицій в регіони, але повноцінне відновлення ще не відбулося. До регіональні особливостей можна віднести:

1. Одеська область – лідер за обсягами капіталовкладень у всі три роки. У 2023 році спостерігається зростання порівняно з 2022-м, що може бути пов'язано з роллю Одеси як важливого логістичного центру.

2. Запорізька область також має значні обсяги інвестицій, хоча в 2023 році вони залишаються значно нижчими за 2021 рік.

3. Миколаївська область показує певне відновлення в 2023 році, але все ще суттєво поступається показникам 2021 року.

4. Херсонська область – найбільш постраждалий регіон. Тут інвестиції майже зникли у 2022-2023 роках, що пояснюється військовими діями та окупацією.

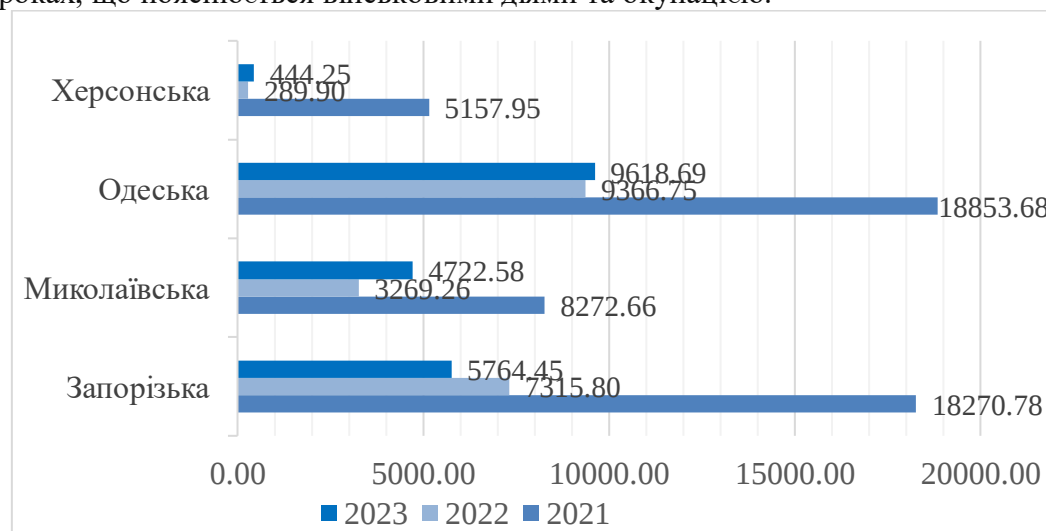

Рис 1.. Динаміка обсягу капіталовкладень по регіонах, млн.грн.

Запорізький регіон, як і інші прифронтові області України, зазнає значних труднощів, спричинених воєнними діями. Цей регіон є одним із ключових промислових центрів України, що спеціалізується на металургії, машинобудуванні, енергетиці та хімічній промисловості. Проте аналіз динаміки капіталовкладень за 2021–2023 роки свідчить про глибоку кризу, спричинену війною та макроекономічною нестабільністю. Відносне зростання капіталовкладень ($\approx 5,76$ млн. грн) у порівнянні з 2022 роком, може вказувати на початковий етап стабілізації та адаптації бізнесу до нових умов.

Серед головних проблем регіону - замінування територій та екологічні наслідки пошкодження промислових об'єктів [3]. Ці виклики впливають на інвестиційне забезпечення формування соціально-економічних умов для розвитку підприємництва, тому підходи до вирішення цих проблем мають враховувати специфіку регіону. Попри складну економічну ситуацію, Запорізький регіон має значний потенціал для розвитку інновацій, який може стати драйвером його економічного відновлення. В той же час основними бар'єрами для реалізації інноваційного потенціалу регіону можна вважати:

1. Безпекові ризики через близькість до лінії фронту.
2. Руїнування промислової та транспортної інфраструктури.
3. Відтік кваліфікованих кадрів через війну.
4. Зниження інвестиційної привабливості через економічну нестабільність.

Інвестиційна політика в Запорізькому регіоні повинна враховувати складні безпекові та екологічні виклики. Для ефективного формування соціально-економічних умов розвитку підприємництва необхідно зосередитися на відновленні інфраструктури, екологічній реабілітації, стимулюванні малого бізнесу, забезпеченні безпеки, а також на диверсифікації

економіки регіону. Це дозволить не лише стабілізувати ситуацію, але й створити умови для сталого розвитку.

Список використаних джерел

1. Болтянська Л. О., Тебенко В. М. Оцінка інвестиційно-інноваційної діяльності підприємств Південного регіону. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2023. №3 (49). С. 135-147.
2. Капітальні інвестиції. Статистична інформація Державного комітету статистики України. URL: https://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html (дата звернення 10.03.2025)
3. Агробізнес України. Інфографічний довідник 22-23 м.р. ТОВ «ТОП ЛІД» та ТОВ «Латифундист Медіа». 46с.
4. Завадських Г. М., Тебенко В. М. Перспективи інноваційного розвитку Запорізької області. *Регіональна економіка та управління*. 2021. № 4(34). С. 33-39.

Науковий керівник: *Тебенко В. М., к.е.н., доцент кафедри економіки і бізнесу Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного*

МЕТОДИ ЗБЕРЕЖЕННЯ КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ ЧЕРЕЗ ТУРИЗМ

Ціль сталого розвитку 11: Сталий розвиток міст та спільнот

Ціль сталого розвитку 17: Партнерство заради стійкого розвитку

Глушенко П. І. morticianism@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Збереження культурної спадщини через туризм сьогодні визнається одним із ключових механізмів фінансування охорони пам'яток світового та локального значення.

Провідна ініціатива ЮНЕСКО «Сталий туризм у об'єктах Світової спадщини» спрямована на інтеграцію туризму в процеси охорони та управління культурними й природними пам'ятками світового значення. Головна мета програми — залучити туристичний сектор як активного партнера у фінансуванні та практичній реалізації заходів збереження, водночас забезпечивши високу якість туристичного досвіду та стале соціально-економічне життя місцевих спільнот.

UNESCO World Heritage and Sustainable Tourism Programme впроваджено як новий підхід, що ґрунтується на діалозі та співпраці всіх стейкхолдерів у дестинаціях Світової спадщини. Основою є інтеграція планування туризму з управлінням спадщиною на рівні дестинації, цінування та захист природних і культурних ресурсів, а також розвиток адекватного туризму, який приносить вигоди для охорони пам'яток і підтримки місцевих громад [3].

UNESCO визначає туризм як механізм генерації доходів для Світового фонду спадщини та спеціальних «funds-in-trust» проєктів, які спрямовуються на реставрацію й утримання пам'яток [3]. При цьому частина туристичних зборів і плати за вхідні квитки на об'єкти Світової спадщини може цілеспрямовано інвестуватися у консерваційні заходи, що стимулює створення сталих фінансових моделей охорони спадщини.

Поряд із цим, Міжнародна хартія культурного туризму ICOMOS акцентує на підтримці автентичності спадщини та необхідності багатостороннього управління, що включає державні, приватні та громадські інституції для забезпечення сталості туристичних потоків і мінімізації негативних впливів на пам'ятки [4].

В Україні формування нормативної бази в цій сфері стартувало ухваленням «Стратегії розвитку туризму та курортів на період до 2026 р.», яка передбачає впровадження державно-приватного партнерства, підтримку локальних ініціатив та модернізацію інфраструктури з урахуванням принципів сталого розвитку[5].